

21 жніўня Макару Паслядовічу спаўняецца 60 гадоў. Праэд-
лудым праўлення Саюза пісьмennisкаў БССР у прыватным юбіля-
ру піша:

«Дарагі Макара Трафімавіч!

Приміце шырае, сардэчнае вішаванне ў дзень Вашага
60-годдзя ад Вашых сяброў па перу.

Мы ведаем Вас як істотнага працаўніка на літаратурнай
ніве, пісьмennisка, які выйшаў з народных глыбін і ўсё жыццё
звязан з народам, жыве яго думкамі і інтарэсамі. Ад сель-
коўскай маральнасці і гаспадарскага нарыса да апавядання,
аповесці, рамана — такі Ваш творчы шлях у літаратуры.

Само творчасць Вы прысвяцілі барацьбе народа за сацыя-
лістычнае пераўтварэнне жыцця, за пабудову камуністычнага
грамадства.

Многія Вашы творы, у тым ліку аповесці «Магістральны
канал», «Цёплае дыханне», «З табюю побач», роман «Святло
над Ліпскам», заваявалі шырокую папулярнасць не толькі ў
Беларусі, а і далёка за яе межамі. Яны з'яўляюцца каштоў-
ным укладам у скарбніцу набытай беларускай савецкай лі-
таратуры.

Шасцідзесят год для пісьмennisка — пара творчай сталасці.
Мы рады бачыць Вас у сваім асяроддзі, як і раней, бадзёрым,
энергічным, і, вінішучы за 60-годдзе, ад усёй душы жадаем
Вам, дарагі Макара Трафімавіч, здароўя, даўгажывання, новых
творчых поспехаў».

Рэдакцыя газеты «Літаратура і мастацтва» таксама вінішуе
юбіляра і жадае яму доўгіх гадоў жыцця і багатага творчага
плёну.

ДАРОГІ КЛІЧУЦЬ

Калі б у мяне спыталі, колькі га-
доў я ведаю пісьмennisка Макара Па-
слядовіча, наўрад ці адказаў бы я
што пэўнае. Мне здаецца, што з
першых дзён свайго жыцця я ведаю
гэтага сціплага, працавітага чалавека.
Па веку мы з ім амаль аднагодкі, па
чалавечым эпасце — аднадумцы.
Мне часам здаецца, што разам з Ма-
карам мы басанож бегалі па вясков-
скай вуліцы, гулялі ў сялянскія гульні,
расказвалі адзін аднаму казкі. Але
гэта толькі здаецца. З Макарам Па-
слядовічам я з чалавекам і знаёмы
не гэтак ужо і многа год. З Мака-
рам Паслядовічам як пісьмennisкам —
значна раней. Яшчэ ў юнацтва я за-
халяўся яго апавяданнямі, нарысамі,
што друкаваліся на старонках «Беларус-
кай вёскі», «Звязды», у часопісах і
розных дзедатках. Мне тады здава-
лася, што мы з пісьмennisкам зірну-
лі на шырокі свет разам — пад сама-
най страгі, праз замурэзаныя шы-
бы акенцаў сялянскіх прыслепаваных
хат, што мы зведлі і баскормі-
цу, і няудобіцу, што мы і першай
грамадзе вывучылі, нібы крадучы ў
каго то святлае, праміненне, як
саго, што было схавана злыднёмі ад
людскіх думак, ад сэрца простага
гарапшчэка люду.

Не ведаю, куды б выкіраваліся на-
шы дарогі з шыры старога свету,
калі б не заняўся зорак новага жыцця,
абуджанга і асветленага века-
помым Кастрычнікам. Калі б не раз-
валіцца, мы гэтак бы, мабыць, і
змярнелі, сцэзілі пры чымлівым святле
лучыны. А калі б і дэжылі да цяпе-
решняга свайго веку, мусяць, сядзе-
лі б улетку на прызьбе, на сонечным
узрэзе, а ўзімку — на цёплай лясчан-
цы, аточаныя вясковымі малечай, і
расказвалі б ёй пра жыццё мінулае, а
мо, трохі зазіраючы ў будучыню,
малыялі б ёй карціны яе шчаслівай і
бескляпотнай. Відаць, такая ўжо на-
тура чалавечая. Ён ніколі не зада-
вальняецца тым, што ёсць, што мае.
Чалавек вядзе па жыцці адвечна
надазе, спадзяюцца на тое, што ён
калі-небудзь дажыве да таго самага
святлага, пра што ён марыў з ма-
ленства. Чалавек без меры, без на-
дазей, мабыць, не здолеў бы жыць. Ён
бы зблудзіў, збіўся з дарогі на пер-
шай крутой паваротцы.

Нашаму пакаленню пашэнціла. Раз-
валіцца перад ім развінула з сама-
га юнацтва нябачаныя дзгусты прас-
торы. Яна прыйшла як здзяйсненне
чалавечых мар і надзей. І хоць мы
не былі салдатамі яе, не хадзілі за
ею ў бой, але мы былі яе парастакі,
яе атожылкамі. Мы бачылі на свае
очы яе бітвы і вядома, перажывалі,
гартвалі свой кончы дух на яе агні.
І мо таму паклікалі нас пісьмennisка
сцэжкі. Хацелася хоць у маленькай
меры адлюстраваць новае народнае
жыццё.

Макара Паслядовіч прыйшоў у літа-
ратуру некай натуральна, я сказаў бы,

у нейкай меры самапасам. Яго пры-
валя ў яе жаданне памагчы сваіму
народу разумным і добрым словам
будаваць жыццё. Прачытайце толькі
назвы твораў пісьмennisка: «Марсель»,
«Хада ў заўтра», «Магістральны ка-
нал», «Паўстанне», «Цёплае дыханне»,
«Святло над Ліпскам», «З табюю по-
бач» і вы ўжо па адных назвах гэ-
тых твораў адчуце, што пісьмennisк
заўсёды імкнуўся ісці ў нагу з самым
жыццём, а часам і зазіраючы ў яго
будучыню.

Пісьмennisк у пэўнай меры падобны
на барометр грамадскага жыцця, ад
яго тэмпературы ён не можа схават-
ца ні за якімі сценкамі ці бар'ерамі.
Тэмпература народнага жыцця выз-
начае і тэмпы твораў, і пульт іх.

Макара Паслядовіча прывяла ў лі-
таратуру журналістыка. У 1925 годзе
ён прыхаў вывучыцца ў Мінск. Хлоп-
цу пашэнціла. У рэдакцыі газеты «Бе-
ларуская вёска», куды ён пасляў
яшчэ з Мар'інай Горкі свае доніскі,
сустраўся з цудоўным чалавекам і
пісьмennisкам Кузьмой Чорным. Кузь-
ма Чорны быў чалавек асабліва, ча-
лавец валакіга таленту і вялікай ду-
шы. Ён любіў тых, у каго ўбачыў
хоць першую іскру таленту і ста-
раўся раздзімухаць з яе добры агонь,
пры якім бы можна пагрэцца лю-
дзям. Па перадазе Кузьмы Чорнага
Макара наступіў працаваць у рэдак-
цыі газеты «Беларуская вёска», і з
таго часу ўсё яго жыццё звязана з
журналістыкай, з мастацкімі словам.

Як людзі непадобны адзін на адна-
го не выглядаюць, ні характары, ні
тэкт непадобны і пісьмennisкі тэ-
кт. У Паслядовіча, можна ска-
заць, у нейкай меры талент след-
чачы. Што ён ні пісаў — у мала-
досці і чыпер, у сталым веку, — ён па-
вінен перш за ўсё пачынаць, дасле-
даваць матэрыял у натуре. Можна з
пэўнасцю сцвярджаць, што ўсе зду-
мы мастацкіх твораў пісьмennisка
ўзніклі ў выніку падарожжаў, у выні-
ку знаёмстваў з людзьмі. Воск краса-
моўны прыклад: у дваццатыя гады
на журналісцкіх дарогах Макара сутра-
ўся з вельмі цікавым чалавекам,
французам Марселем, які тут апынуў-
ся пасля першай імперыялістычнай
вайны. Асеўшы ў чужой краіне, Мар-
сель вымушаны быў у той час стаць
за парабка ў кулака. Лёс гэтага ча-
лавека не чужыне быў горкі, як па-
лым. Пісьмennisк спадзеў яму, дала-
магэй парадаю і абаронаю. Пасля
жыцця гэтага чалавека стала асно-
ваю аповесці «Марсель».

І гэтак, калі пакапацца ў творах
пісьмennisка, ніякія знайсці прата-
тыпа амаль кожнага вобразу. І мо
дзякуючы гэтай злітнасці пісьмennisка
з жыццём народа, падзеі і вобразы
яго аповесці і раманаў даставер-
ныя, нават адчувальныя на дотык.
Амаль пра кожнага персанажа сваіх
шматлікіх твораў пісьмennisк можа
расказаць басконца і цікава.

Мне некай даялося разгаварыцца з
Макарам пра творчыя сцэжкі, і тое,

што ён мне
расказаў,
я
слухаў, як шы-
рую чалавечую
споведзь. Не
толькі запісныя кніжкі пісьмennisка
тоўца ў сабе безліч імёнаў, прозі-
шчаў, фактаў і жывых эпизодаў, якія
хоць зараз жа пераносі ў творы.
На дзіва маладая і ўчлістая памяць
яго захоўвае яшчэ больш. Ён можа
расказаць пра падзеі, якія адбыліся
на адлегласці трыццаці год, так,
быццам гэта было толькі ўчора.

Пра Макара Паслядовіча можна
сказаць, што ён пісьмennisк дарог.
Яны заўсёды вабілі і вабіць яго.
І шчыра калі ён быў юнаком-журналі-
стам, дапытліва цікавацца зваля яго
аж у Сібір. Ён даведаўся, што там
жывуць пераляцкіцы з Беларусі, і
яго паклікала рамантика суровага і ў
той час яшчэ не зусім абжытага
краю. Потым у газетках з'явіліся на-
рысы пра мужных людзей, якія аб-
жывалі край Багацьця.

Макара Паслядовіч, калі глядзіць
на карту роднай сваёй рэспублікі,
бачыць на ёй не толькі геаграфічныя
знакі. Ён бачыць жывую зямлю з не-
жывой красою: з разгаласіца паляў,
са стужкамі ракі, з залённымі шатамі
лесу. Ён бачыць безліч дарог, па якіх
даўна і даўна ідзе і пешшу — у тым
гады не было яшчэ столькі аўтобу-
саў і машын — ён павіваў у ко-
жым, самым далёкім куточку бела-
рускай зямлі. Пасля кожнага пада-
рожа бланкет яго небухаў фактамі,
якія становіліся асноваю газетных ар-
тыкулаў ці нарысаў, а потым, пера-
аснаванна, асветлена творчай фан-
тазіяй, выліваўся ў мастацкія творы.

З Макарам Паслядовічам заўсёды
цікава гаварыць і пра мінулае, і пра
цяперашняе. Ён так захоплена рас-
казвае пра людзей, што яму здаец-
ца: тых людзей, якіх ён гэтак добра
ведае, і ты абавязкова павінен ве-
даць. А калі скажаш, што ты не веда-
еш, дык ён аж здзіўліцца. І калі не
скажаш, то, відаць, падумае: як жа гэта
можна жыць, не ведаючы такіх
цікавых людзей. А яму, рамантику,
чалавеку шыравай душы і шырага та-
ленту, мабыць, усе людзі здаюцца
незвычайнымі, асабліва абавязковай
рамантикай.

Старую, цёмна-зялёную пісьмennis-
каву «Пабуду» ведаюць многія ас-
фальтавыя, брукаваныя, пыльныя і
лясныя дарогі рэспублікі. Ёй, старой,
нама калі адпачыцца. У яе гаспадар-
ка неспакойная, няўрымслівае душа.
Яна заўсёды рвецца ў дарогу. Яна
вядзе яго на баскрайняй прасторы па-
ляў, у густую засянь лесу, да бера-
гоў азёр і ракі, дзе жывуць і працу-
юць людзі, якія могуць стаць і ста-
нуць героямі яго новых твораў. Не
зважаючы на ​​немаляды свае гады,
пісьмennisк любіць быць заўсёды ў
руху, у імкненні да нязведанага, да
яшчэ нябачанага.

Шчаслівы дарог табе, дружа Ма-
кара! Няхай і надалей клічуць яны
цябе і вядуць толькі да новых зе-
луд, да новых творчых узлётаў!

Раман САБАЛЕНКА.

Зол Вакрасенская.
Кастры. Апавяданні. Пе-
рыклад з рускай мовы
М. Гур'іна. М. Малюці
Г. Грышчэвіч. Вокла-
ла. 1966 г. Тыраж 10 000 экз.,
стар. 96. Цана 22 кап.

Анатоль Вярцінскі.
Том пісьмоў. Вольны.
Мастак П. Працоў. 1966 г.
Тыраж 4 000 экз., стар.
128. Цана 22 кап.

Ілья Гурскі. Вецер ве-
ку. Раман-хроніка. Мас-
так С. Раманаў. 1966 г.
Тыраж 10 000 экз., стар.
668. Цана 1 руб. 44 кап.

Віктар Дайда. Вясна,
хлопцы, вясна. Аповесці
і апавяданні. 1966 г. Ты-
раж 6 000 экз., стар. 156.
Цана 19 кап.

А. Санькоўскі. Шахмат-
ная партыя ў не разліч-
ці. Мастак В. Філіпонаў.
1966 г. Тыраж 12 000 экз.,
стар. 168. Цана 22 кап.

Сімох Спрыжыч. На-
тыкулаў існа. Аповесці
і апавяданні. Мастак
В. Мазур. 1966 г. Ты-
раж 6 000 экз., стар. 244.
Цана 54 кап.

Сарда
камунара. Аповесці.
Мастак В. Вараніч.
1966 г. Тыраж 10 000 экз.,
стар. 168. Цана 22 кап.

Р. Тіауч. Курс вы-
сокай якасці. (Аб тым,
які партыйныя арганіза-
цыі прымаюць на пра-
прыемстве рэспублікі
з'яўляюцца за высокую
якасць прадукцыі.) Мас-
так В. Мазур. 1966 г.
Тыраж 1 500 экз., стар.
48. Цана 4 кап. На рус-
кай мове.

ВЫДАВЕЦТВА
«НАРОДНАЯ АСБЕТА»
Выбраныя творы бела-
рускай літаратуры XIX
сталецця. Школьныя бі-
бліятэкі. Мастак Ф. Назі-
коўскі. 1966 г. Тыраж
12 000 экз., стар. 118.
Цана 34 кап.

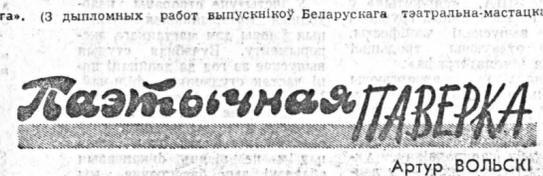
Кузьма Чорны. Трапіце
пакаленне. Школьныя
бібліятэкі. Мастак
А. Кашчэрскі. 1966 г.
Тыраж 20 000 экз., стар.
254. Цана 53 кап.

Е. Мазлоўскі. Вына-
ркітаныя чучэўскага
слованіка ў навуачны
арфаграфіі і ў VIII
класе. 1966 г. Тыраж
14 000 экз., стар. 92.
Цана 10 кап.

А. Лісоўскі. П. Пана-
марніка. Зборнік дыкто-
вак і праектываў на
беларускай мове для
III—IV класаў. 1966 г.
Тыраж 10 300 экз., стар.
84. Цана 10 кап.

Ф. Яноўскі. Беларус-
кая літаратурная выма-
ленне. Выданне другое,
выпраўленае і дапоўне-
нае. Мастак А. Лісоў-
скі. 1966 г. Тыраж 8 800
экз., стар. 92. Цана 9 кап.

Пётр СВЕНТУХОСКІ. «Трыгога». (З дыпломнах работ выпускнікоў Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута).

Пётр СВЕНТУХОСКІ. «Трыгога». (З дыпломнах работ выпускнікоў Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута).

Пэтычыная ПАВЕРКА

Артур ВОЛЬСКІ

ВЕРШЫ ПРА ТРЭЦЯГА СЫНА

Было гэта... Ці прынісаў?
Тэлефон завінеў,
і нехта таносенькім галасочкам,
картава і вельмі старанна
выводзячы кожны склад,
сказаў:
— Вы будзеце дома?
Рыхтуецеся!

Магчыма, прынісаў толькі
Урочылі нам тэлеграму:
«Чакайце майго з'яўлення»
рыхтуецца сустраць сына».

Магчыма, прынісаў толькі,
што мы яго не чакалі,
і дом быў непадрыхтаваны,
не радэсны
і не нудны,
з гэтакім
зусім дарослым,
звыклым да сумы бытам.

І раптам ва ўсе адрозы,
у вочны — ва ўсе адрозы,
што вена
скаваны паўночным цемем,
хлынуў усход смелы
самая дзіцячій усмешкі,
і зорак дзіцячых гукі,
і блкі дзіцячых рухаў.

Глядзіце:
з палёў малага
Вось у квецні ліпы.
Да сонца
цягнуцца,
ліпы!

Пад вашым
ахоўным цемем
сыны майму вырастаць.
Ён толькі што нарадзіўся,
Ляжыць.
Нічога не знае.

Не знае,
што ён — не траўка,
што ён — хлопчык,
а калі ў ім будучай сілы,
а калі
ужо ў ім
моцны».

З'явіўся!
З маленькім разам
прышла і яго сучаснасць.
Яна пакуль што ў зачатку,
нібы малочныя зубы.

...Прышла і яго сучаснасць.
Недзе яго таварш
з'явіўся ў другой балыніцы,
А можа нават у гэтай.
А можа нават і проста
недзе ў вясковай хаце.

Магчыма, ужо і вораг
яго
нарадзіўся недзе.

ПРАЎДЗІВА, ШЧЫРА

Нарысы і замалеўкі аб харо-
шых людзях, падпісаныя імем
Івана Кірычэнка, я сустракаў і
раней. Прыяблівала ў іх глы-
бокая павага да простага чала-
века, да чалавека працы, разу-
менне яго інтарэсаў і думак,
сміелае пранікненне ва ўнутра-
шні свет герояў, лірычная ўсхва-
ляванасць апавядання, багатая,
сакватая мова.

Гэтыя вартасці почырку жур-
наліста праявіліся і ў ягоным
нарысе «Камандзіры сівеюць
рана», які надрукаваны ў сям-
най кніжцы часопіса «Мала-
досць».

Нарыс прысвечаны жыццю і
працы радавых хлебабаў, жы-
вельводаў і механізатараў вядо-
мага ў Рэчыцкім раёне саў-
гаса «Падлессе». Складаецца
нарыс з ліч частак, якія аб-
яўляюць вобразам дырктара
саўгаса камуніста Грыгор'ева,
Гэты істотны, энергічны,
прышчыповы і ўдмуўны каман-
дзір саўгасна вытворчасці кра-
ндэ чалавечасцю, прастай,
шырскію. Яшчэ дырктара
саўгаса — гэта не толькі вы-
творчыя наравы, загады ды
ўказанні. Есць у ім і будзён-
ныя, звычайныя, часам дроб-
ныя клопаты, без якіх, аднак,
нельга абыйсца і ў якіх такса-
ма праяўляецца характар ды-
рктара — чалавека, камуніста,
іраўніка гаспадаркі.

Грыгор'еў уладкоўвае Ва-
лодзьку Данца, шаснацігадо-
вага хлопца, якога маці заве
«дармаедам», у Рэчыцкае сель-
скае прафесійна-тэхнічнае
вучылішча, потым накіроўвае
яго на практыку да майстра на
ўсе рукі трактарыста Івана Кор-
зуна. Корзун прывазіў у вёс-
ку «камадзікам» — за яго ро-
зум і ўмельства, але ён жа і
чарку любіць залішы. І аўтар
тожна, трынаццаці дэталі апі-
свае ўзаемадзейні Валодзькі і
Грыгор'ева, утаймаванне «буй-
нога» характары Івана Корзун.
Жыццё не так сава заўчасна
перафарміла скроні дырктара.
Усё, што здаралася вакол, тур-
буе яго, усё, што перашкаджае
чалавечу быць чыстацельным.
Накладзе яго аб'яваўствам. Вось ён
задоўга, не назоўвае мірыць
мужа і жонку, якія ледзь не
зрабілі непараўнай памылкі,
вось старанна дасць публіку
ў дом апалчонку для даярні,
вось агітуе людзей садзіць са-
ды — дзеля багачы і прыгажос-
ці роднага кутка, роднай зям-
лі».

Побач з Грыгор'евым —
іншыя людзі саўгаснай вёскі. Пра
ўсё іх І. Кірычэнка піша з сар-
дэчнай цыпеннасьцю, са шчырай
зацікаўленасцю, з усхваляванас-
цю.

Публіцыстычная насычанасць
і даследчыцкі пафас нарыса да-
сяганага прадуманым, строгім
адборам жыццёвых фактаў,
глыбокім пранікненнем у сут-
насць з'яў, у псіхалогію герояў,
карытні, эмацыянальна-прачу-
лымі лірычнымі адступленнямі...

Вядома, я гэтым не кажу,
што нарыс І. Кірычэнка
«Камандзіры сівеюць рана» —
нейкая асабліва падзея нашага
літаратурнага жыцця. Проста
хацелася звярнуць на яго ўва-
гу. Хоць бы па той прычыне,
што ўменне аўтара на фактыч-
ным матэрыяле, на ўчынках і
паўдзінах накротных людзей,
сцісла і проста, з псіхалогічнай
напружанасцю пабудаваных паў-
наццонных, складаных дыялогіч-
ных твор, стварыў жывыя, запамі-
нальныя вобразы працаўнікоў
вёскі, можна паставіць у пры-
клад некаторым іншым нашым
нарыстам, асабліва нарыстам
на газетчыкам, якія няк не
могуць вызваліцца з палюў
схематызму, фантаграфічнасці,
прамалінейнасці.

М. НЯХАЙ.
г. п. Лагойск.

Макар ПАСЛЯДОВІЧ
За шыкавым
БАР'ЕРАМ
Раздзел з аповесці

Мая новая аповесць пад такой назвай не мае
ніякіх адносін да нашых славных лётчыкаў, Гу-
навым бар'ерам старшын Пярэцкага калгаса
Максім Жыгар прывазіў у жарт пас густых лясцоў,
былі перадні ірай партызанскай зоны.
У калгасе жывуць добрыя і працавітыя людзі,
внх хацела не толькі тое, што робіцца ў іх ро-
дным Парэчку. Падзеі адбываюцца да саваіцкага
і пасля саваіцкага пленума ЦК.
Прапаную ўвазе чытачоў урывак з новай кнігі.
АУТАР.

ЦЯГВІТЫ парэчкі газкі імчаўся наперад,
усуджваючы да іх галубоў, якія дуба-
ліся на дарозе. Яны ўнімаўліся ў павет-
ра і знікалі за кургатым сасоннікам. Ахайна па-
беленыя слупы з чорнымі лічбамі кіламетраў па
жоўтых бланках белгі наасустрач. Потым паказаў-
ся з правага боку нейкі ўказальны знак, відаць,
назва бліжэйшага паселішча. За ім была паварот-
ка. За якіх сотню метраў ад газкі з метраў па-
беленага сасонніку на шапу выскачыла чорная
бліскаўка «Волга» і павярнула ўбок горада.

— Гаспадыня нашага «Маяка» — некай неазна-
чальна матнуў галавой Максім. — Відаць, у рай-
цэнтр выправілася.

Чорная «Волга» эфектна выглядае і сярод
думных вуліц нашых гарадоў. А тут, на фоне
каржакаватых балотных сасонак і карычневых
кудлаў багуна, яна здавалася нейкай казанчай
жар-птушкай. Усё ў ёй пальскавалася і зліцалася:
чорным лакам, шклом, нікелем. Уся пастава ма-
шыны, яе імкліва худа нагадалі нешта жывое,
прыбагнае і разам з тым ганарыста-непадступ-
нае. Максім захоплена глядзела на гэтае высака-
роднае дзіва, якое вымтулаўся з багітшых метраў
на шэрую шапу.

Элеганчная «Волга», аднак, не спыталася.
Максім у газкі не паспеў параўнацца з ёю, як
яна стала. Левыя дзверцы адчыніліся, і шафёр
падаў газіку знак прыпынкі. Максім выключыў
счэпленне і націснуў на тормаз, з'язджаючы
на абочыну.

Яшчэ калі яны навалі міналі прыпынёную
«Волгу». Андрэй Сямёнавіч убачыў за яе пукат-
тым і шыракавым ветравым шклом сакаўня і
вейкі важны твар маладзёжы — Еўданкі Анто-
наўны Грабоўскай. Яна таксама была на апошняй
нарадзе, сядзела з такім жа спойным і вад-
ным выглядом у прыздыме і слухала, як Тодар
Дым сваімі славуітымі табліцамі кармовых адзі-
нак хваліў нашы майны, у тым ліку і Еўданку
Антонану, і граміў чужую душу, чапляўся за сят-
хто, нібы чорт за грашчынню бульбу. Праграсіўшы
кіраўнікі калгасаў і саўгасна, перадавыя вучо-
ныя, павучаў Дым, ужо даўно зразумелі, што
толькі кукуруза і салодкія карэнні буркавоў

уздымуць нашу сельскую гаспадарку на неба-
вую вышыню...
Максім вылез з машыны. Андрэй Сямёнавіч
таксама адчыніў дзверцы і ступіў на запыра-
ную свежым гравіем транітвую брукву. Яны,
азавацкія, спыніліся метраў за дваццаць адна-
го, можа, за трыццаць ад чорнай «Волгі». Максім
ужо ступіў да яе пару крокаў, як «Волга» нара-
віста пыхнула матаром і задал, ваіна пагойд-
ваючыся, пачала пад'язджаць да газкі. Максім
прыпынуўся і дакарліва павіваў галавою.

— Самае эласнае парушэнне правіў руху,
— прамовіў ён да Андрэй Сямёнавіча. — Там шэф-
ра даказана пра разрыў у дваццаць пяць метраў,
але ніхто, у тым ліку і міліцыя, не звяртае на
гэта ўвагу.

Ён замахаў шафёру «Волгі», каб не пад'яз-
джаў блізка. Аднак той спыніўся, толькі калі ма-
шыны параўняліся. Браўнуў замок дзверцы,
Еўданкі Антонаўна вышліла з «Волгі».

— Царственная ў вас машына! — усміхаючыся
ад вуха да вуха, ледзь не крхнуў Максім,

